

DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

În șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
învoială

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Unirea

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Deschis și pe față

(+) Roma vârhovnicului Petre a știut și s'a înut în toată vremea de îndrumarea Domnului: Să fie cuvântul vostru da: da, și ba: ba. Ceeace nseamnă războiu declarat pe față minciunii pre-lutindenea, între orice împrejurări și cu orice riscuri. Istoria Bisericii e dovadă că Roma papală n'a știut nici de căutare la față, nici de frică, ori de câte ori a fost vorba să spună cuvântul adevărului.

Zilele noastre ne ofer și ele dovada aceleiași conduite de linie oabla a Romei cu adevărat (nu numai de față) creștine. Un orgoliu nebun și păgân, instăpânit în câteva capete teutonice lipsite de disciplina științei serioase și a unei etice superioare și orbite de „succese” într'o lume desorientată, vrea să se instăpânească, pe calea violenței și asupra conștiințelor și voiențelor creștine dreptcredincioase. Aici însă s'a găsit față în față cu suprema autoritate morală creștină, care nu știe de temeneli și târgueli: cu Vicarul Domnului. Și acesta, fără să se sinchisească de forța brutală ce crede că oțelul, cerazita și gazurile pot rezolva chiar și chestii de convingeri religioase, i-a spus-o nu odată: Nu ți-se cade fie acest lucru; obuzezi de o forță la care ai ajuns (cum ai ajuns), ca s'o folosești altfel de cum o folosești, sfidezi dreptul și morala. Acela însă's mai tari ca tine și la urmă tot ai să fi biruit, ori cât rău ai face între timp. Cum însă cel fără-delege nu vrea să înțeleagă, Sf. Părinte n'a pregetat să treacă la organizarea forțelor intelectuale integral creștine împotriva junestei rătăcirii naziste, care încearcă, more proprio, să se impoșeze și cu mantaua științei. În acest scop bine de curând s'a trimis Institutului Catolic din Paris și tuturor Universităților catolice din lume un fel de nou „Syllabus” în care deoparte se inculcă profesorilor universitari catolici să întrebuinteze toate metodele pe cari disciplinele științifice biologice, istorice, filosofice, juridice și economice pentru a combate molima rasistă, de altă parte se înșire principalele abateri dela adevăr ale teoriei perhoroscate.

Și sunt aceste abateri următoarele: „1. Rasele omenesti sunt prin caracterul lor natural și invariabil atât de mult deosebite, încât rasa cea mai coborâtă este mai depărtată de rasa cea mai ridicată a speciei animale. 2. Este nevoie a se păstra și a se cultiva, prin toate mijloacele, puterea unei rase și puritatea sângelui ei. Orice mijloc, care duce la acest rezultat, este onorabil prin el însuși. 3. Sângele, este sediul caracterului de rasă și din el izvordesc, ca dintr'o sursă principală, toate însușirile intelectuale și morale ale omului. 4. Scopul principal al educațiunii este de a cultiva caracterul specific al unei rase și a apinde o dragoste arzătoare pentru rasa proprie, care este bunul ei suprem. 5. Religiunea trebuie subordonată legii rasei și trebuie să i se adapteze. 6. Instinctul de rasă e obârșia și porunca supremă a oricărui ordine de drept. 7. Individul există numai prin Stat. Toate drepturile conferite omului i se acordă numai prin grația Statului”.

Sfidărilor provocatoare ale cumului de erezii care este nazismul, Sf. Părinte le-a răspuns așa cum meritau. Lupta e angajată deschis și pe față. Sfârșitul e de prevăzut. De dragul adevărului Celui ce a dat porunca: „Îndrăzniți, eu am biruit lameal”, s'a făcut ce s'a făcut. — Asistența Biruitorului Morții și a Ladului nu va lipsi. Și se vor rușina cei ce voroc rele Domnului și Bisericii lui.

Suntem în zodia „înfrățirii”

Cazul revoltător dela Pecica — Inconștiență, ori alteceva

de pr. VALERIU COPREANU

Lozinca zilelor de azi nu poate fi decât: Pace și bunăînțelegere între fiii acestui Patrii. Și mai ales între fiii națiunii române. Aceasta și bunăînțelegere se poate realiza numai prin respectul integral al dreptății. Interesele țării nu pot fi servite prin nedreptate. Nedreptatea duce la ură și dușmănie.

În aceste vremuri turburi prin dari trecem înlăuntrul și în afara granițelor țării, când însăși noua așezare de bază a Statului a fost cerută și justificată prin necesitatea restabilirii legăturii sufletești de dragoste între fiii neamului, prin nevoia înlăturării vrajbei care împânzise sufletele, orice acțiune care se numește și se vrea românească și în slujba intereselor țării trebuie să izvorască din dreptate. Nu putem concepe interesele românești slujite prin nedreptate, ori prin siluirea conștiințelor.

Din nefericire, dacă cei însărcinați să realizeze această pacificare a sufletelor învrăjbite au reușit, cel puțin în parte, pe plan politic, să niveleze asperitățile, se pare că tind a transpune învrăjbierea pe plan confesional.

Ne doare că trebuie să spunem aceste lucruri, ne doare și mai mult că s'a ajuns să se lucreze așa cum se lucrează contra Bisericii Unite. — Dacă legile țării o numesc și socotesc biserică românească, nu tot așa ceice le execută.

Fiii Bisericii Blajului, ai acestui Blaj, care — oricât nu e pe placul unora — are întreg meritul redesteptării naționale și partea leului în Unirea dela 1918, a acestui Blaj, care a jertfit, pentru cauza românismului întreg, pe cei mai iubiți copii ai săi, sunt azi nedreptățit, uneori chiar persecutați, fiindcă sunt „uniți”. Și dacă acțiunea nu e generală încă, nu-i târziu să fie.

Iată un caz care ilustrează acțiunea „românească” a ortodoxiei dominante și puternice pentru „înfrățirea” sufletelor românești:

În Pecica, unde avem înfiripată o parohie unită pentru credincioșii noștri, parohie care pe lângă altele e un punct de atracție și românizare a rutenilor și slovacilor de aici, avem un număr destul de mic de intelectuali, funcționari sau liber-profesioniști, aduși aici numai și numai de meritele lor. Și nu recent, ci de zeci de ani. Și avem satisfacția să constatăm că aceștia prin munca lor au făcut adevărată operă românească, aici la graniță, impunându-se prin împlinirea datoriei cu cinste și demnitate, tuturor românilor și minoritarilor și câștigându-și stîmna superiorilor.

Ortodoxia arădană însă, socotește biserică unită ca un spin în coastele ei. Și atunci trebuia lovită parohia unită din Pecica. Lovitura

nu se putea da decât funcționarilor uniți. Și motiv este: trebuiesc asigurate granițele țării. Cine le periclitează? Ungurii, evreii, funcționarii incorecți și necinstiți, cari ne discreditează în fața minoritarilor? Nu. Nu aceștia. Uniții. Românii uniți formează pericolul granițelor țării. Ortodoxia are însă o putere tainică. Un ungar, sau evreu spre pildă, trecut la ortodoxie, e cel mai bun român de pe fața pământului. Această putere tainică va fi în stare să facă și din uniți, români de calibru. Și atunci, după ei. Să-i convertim (barăm așa să „rodească” misionarismul călugărilor cinești dela Mănăstirea Neamț). Și dacă nu se convertesc, așa subit, dacă nu au conștiință de vândut, fie chiar pe prețul serviciului, să le arătăm noi că suntem tari. Hotinul îi mănâncă. — Interesele țării cer.

Și dacă cineva știe să se poarte în astfel de cazuri cu cinste și demnitate română în fața perfidiei bizantine, păștește ca d. Ioan Urte, perceptor de circum. În Pecica. N'a volt să audă de convertire la pravoslavnicie, căci n'au servit și nu servesc nici azi Ioneștii și Popeștii și Dumnezeu mai știe cari... ești pravoslavnic, interesele românești așa cum le-au servit și le servesc și azi grănicerii năsăudenii. E român din Năsăud. Și pe deasupra primul clasificat pe județ, chiar decorat pentru zel în funcțiune. A fost adus aici pentru a activa într'un loc unde — sigur numai din întâmplare — au defraudat Statul perceptori ortodocși. Și după 11 ani de activitate în Pecica, și 21 de ani în serviciul Statului, a devenit deodată pericolos granițelor țării. Fiindcă e unit. Când se aștepta la o avansare, sau baremi la o transferare în ținutul lui de grăniceri năsăudenii, e transferat la Hotin. Unde sunt duși din pedeapsă delapidatorii, e dus și el care nici cecece era absolut legal nu și-a însușit din a altula. Asta e răsplata robotel de 21 ani de funcționar în cea mai mizerabilă funcțiune. Asta e răsplata corectitudinii care i-a adus decorația, a corectitudinii care a nimit pe superiorii lui, rămași stupeflați de măsura Ministerului luată — după informații ce merită crezământ — în baza unui ordin verbal din loc ceva mai înalt. Nici curajul să-i insceneze ceva „vină” n'au avut.

Nedreptate strigătoare la cer. Bătăie de joc a cauzel românești. Un om distrus. O familie de funcționar aruncată pe drumuri după 21 de ani de serviciu strălucit. Puțin îi pasă însă de toate acestea ortodoxiei puternice și dominante. Acum, ori... niciodată.

Și exact în aceeași situație un alt funcționar: Aurel Popa, a cărui colegi serbează, azi, la Blaj, zece ani dela absolvire și din mij-

locul cărora l-a scos, așa pe neașteptate, păcatul lui, singurul lui păcat că e unit.

Iar ceilalți au fost obligați să se „convertească“.

Măsura Ministerului, a produs stupeoare chiar în rândurile ortodocșilor de aici. Prea a fost descoperită. O preanecuvioasă barbă a zâmbit plină de satisfacție melfistofelică și un mare „român“ cu sânge sârbesc în vine l-a ținut lsonul.

Adevărul și dreptatea nu puteau fi servite mai strălucit de cum au fost servite așa. „Măsura biruinții“, adevărului și dreptății noastre fiind golirea paharului suferințelor.

Cinste conștiinței și demnității omenești și românești.

Așa se lucrează azi la „marea înfrățire românească. — Nu văd cei ce trebuie să vadă?

Dihonia neînțelegerii între frați. Serbările naționale în loc să fie serbări de înălțare sufletească și într'adevăr de unitate națională, în multe locuri sunt un prilej dureros de neînțelegeri.

Spre a ilustra cele de mai sus, între multe altele, un exemplu: În comuna *Șpălnaca* majoritatea locuitorilor sunt de religie română-unită. Sunt patru posturi de învățători, toți ortodocși și nici un unit, deși s'a cerut — N'ar fi nimic de zis, dacă acești domni nu și-ar aroga drepturi pe cari nu le au.

În ziua de 10 Maiu a. c. m'am prezentat la Școala primară din loc, rugând pe directorul școlii, ca băieții de religia română-unită să fie conduși la serviciul divin la biserică, respectivă, conform ord. Ministerului Educației Naționale No. 12844—1937 (Cercular No. III. 1937).

Di inv. dir. Const. Simionescu, nu numai că n'a dat ordin inv. subalterni să conducă băieții, dar s'a opus categoric spunând: „Nu-ți dau băieții, eu sunt directorul școlii, băieții vor merge azi la biserică națională“. Evident m'am opus și băieții i-am condus la biserică eu însumi, iar după terminarea serviciului divin i-am adus la școală pentru executarea programului național.

Acum mă întreb: se poate un așa abuz de putere?

Biserica română unită, conform constituției, nu e națională? — Imi poate contesta cineva sentimentele mele naționale și ale credincioșilor mei? Sunt ortodocșii mai naționali, mai buni români decât noi? N'am avut eu frate care a murit în calitate de voluntar la români pentru înfăptuirea României Mari? Și dacă e lipsă mor și eu bucuros. Nu am aici în comună atâția fii credincioși ai bisericii mele, cari au rămas orfani, fiindcă părinții lor au murit pe câmpul de luptă la Mărăști, Mărășești și Otuz, pentru împlinirea visului milenar, pentru libertate?

Și acum să fim umiliți, nu de străini, ci de „frați“ cari nu respectă legea? Aceste neînțelegeri cred că nu contribuie la întărirea sentimentului național, de care avem lipsă în aceste momente mai tare ca oricând. Cel care pierde este neamul. Vinovați sunt cei cari le provoacă. Pentru ca să li-se pună capăt acestor neînțelegeri se recere ca orice ilegalitate să fie pedepsită de cei în drept. (Pr. Isidor Aldea).

Octavian Goga și Blajul

Urmând o veche tradiție de solidaritate culturală și națională, începută de stihitorul Vasile Aron și fruntașii contemporani ai Blajului; continuată apoi de Andrei Mureșianu și Gheorghe Barițiu de o parte, de Timotei Cipariu și I. M. Moldovanu de altă parte; Octavian Goga, regretatul poet al pătimirii noastre, fost secretar literar al „Astrei“, dă acestei tradiții o și mai mare dezvoltare și strălucire.

Se știu legăturile lui de prietenie cu fruntașii Blajului: Augustin Bunea, Alexandru Ciura, A. Lupeanu-Melin ș. a.

Cât de mișcător e elogiul funebru pe care secretarul de atunci al „Asociației“ îl face lui Aug. Bunea, „oratorul festiv al tuturor praznicelor noastre“, „trâmbița fermecată care propovăduia durerile și aspirațiile românești“!

Și în ce lumină de apoteoză meritată nu înfățișează el Blajul, „acest modest orașel“ care a dobândit „o glorie neperitoare“ de pe urma activității celui elogiat, precum și a acelor „personalități excepționale“ cari au săvârșit

minunea renașterii românești! „Filologia și istoria lui Klein, Șincai Maior“ — zice Goga — „au dat la iveală cele dintâi raze strălucitoare prin cari a luminat soarele culturii noastre“.

Asupra acestei minuni are să revină și și mai multă amploare și inspirație, la Șincai Maiu 1927, când, în calitate de ministru de Interne, aduce, între altele, Blajului istoric, un mătorul elogi: „Judecați din perspectiva istoriei, ei (fruntașii Blajului) răsar ca figuri luminoase, incununate de-o strălucită aureolă. Ei au avut tot ce trebuie conducătorilor unui popor la zile de răspântie: au avut până la frenezie porunca implacabilă a sângelui, au avut îndrăsneala în cuget și hotărâre în acțiune, au avut deopotrivă și simțământul unității și răsă susținut de o cultură superioară și orientarea fericită în frământările continentului. Pe resc era, ca cea dintâi tresărare vulcanică unei conștiinți colective, pe care ei au creat-o să ceară cuvânt aici, în Blaj, unde de zece ani, asemeni primilor creștini din catacombe, proroci învățau religia românilor“.

Convins apoi că trecutul purifică sufletele și lărgeste orizontul, inspiratul orator ne dă sfatul să înviem cuvântul lui Bărnăușu, să reprimem candela de veghe din biblioteca lui Cipariu, să ne însușim îndrăsneala de acțiune a lui Avram Iancu.

Atunci ziua de 3/15 Maiu va fi pentru toți, sărbătoarea isbânzilor viitoare, a gândurilor deosebit, a înnoirilor fecunde, a tinerețelor creatoare.

Și cu câtă mângâiere nu amintește el toastul rostit mai apoi la masa mitropolitului Suci, cât e de fericit că a ajuns și el și neamul românesc mai departe decât își închipuie strămoșul său, un țaran de pe Târnavă, căruia îi ținea pe genunchi și-i spunea: Ași vrea să te văd fișpan la Cetatea de Baltă!

El a ajuns ministru, și chiar prim-ministru. Frumoasă ascensiune! Pentru toate cuvintele bune și adevărate ce răposatul a rostit despre Blaj și Biserica Unită, îl aducem primului de mulțumire și recunoștință.

Pr. I. Georgescu

□□ Foia „Unirii“ □□ Rândunelele

Cine nu cunoaște aceste paseri extrem de simplice, aeronauții cei mai îndrăzneți ai mării atmosferei, pe care o traversează în lung și lat, în toate direcțiile, cu o măiestrie ne'ntrecută? Ce frumos ni-le zugrăvește Gueneau de Monthéiard, citat de Buffon, când spune cu minunat simț poetic: „Sborul este starea naturală a rândunicii, a-și zice starea-i necesară. Mânâncă sburând. Se scurge prin aer fără de efort, cu ușurință; simte că aerul este domeniul său; parcurge toate dimensiunile în toate direcțiunile, spre a se bucura de toate amănuntele lui; și plăcerea acestei desfătări se vedește în mici țipete de veselie. Acuș vânează insectele cari bat cărările aerului și urmează cu agilitate mlădioasă urmele lor oblice și întortochiate; sau părăsește pe una spre a o urmări pe cealaltă și în treacăt o lovește pe a treia; sau planează ușor deasupra suprafeței solului și apelor, spre a le prinde pe acelea pe cari le adună lăolaltă ploaia sau răcoarea; sau scapă impetuosității paserei de pradă cu viteza flexibilă a mișcărilor sale. Deapururi stăpână pe sborul ei în toată celei mai mari viteze, îi schimbă în fiecare clipă direcția; pare că descrie în mijlocul atmosferei un dedal mișcător și fugitiv, ale cărui strade se încrucișează,

se împletesc, se alungă, se apropie, se ciocnesc, se amestecă, urcă, coboară, se pierd și reapar spre a se suprapune și încurca iarăși în mii de chipuri, al căror plan, prea complicat spre a fi prezentat ochilor de arta desenului, poate de abia să fie indicat sau schițat imaginației din partea penelului cuvântului. Minunată descriere nu-i așa, copie fidelă a naturii studiate cu atâta dragoste și inspirație.

Rândunelele mi-au fost și-mi sunt dragi mai ales de când le-am zărit făcându-și cuibul sub streșina bisericii comunei mele de naștere Tulgheș. Iși aveau sub streșinile bisericii mii de cuiburi învăluindu-o cu ciripitul lor vesel. La slujbele ce le făceam zilnic la altarul bisericii, mă acompania concertul glasului lor atât de sglobiu și vioiu, împrumutând un farmec deosebit slujbei pe care o săvârșeam la altar. Încercuiam parcă biserica de toate părțile. Se auziau sub aripile ei ocrotitoare de mamă. Simțiam parcă instinctiv că acolo în biserică rezidă în Sfânta Taină Cel ce îmbracă crinii câmpului și nutrește paserile cerului. În atmosfera de pace și liniște a Bisericii se simțeau la adăpost de aleșuirea dușmanilor, de răutatea oamenilor. Mă cuprindea involuntar un sentiment de duiosie și mă simțiam și eu sub aripile ocrotitoare ale providenței mame. Imi aduceam aminte în mod spontan de fraza atât de elocventă a proorocului Isaia: „Ca o rândunică așa voiți glăsuși și ca o porumbiță așa voiți cugeta. Că s'a sfârșit ochii mei căutând la

înălțimea cerului către Domnul cel ce m'a mântuit pe mine și a luat dela mine durerea sufletului“ (Isaia, 38 14 15). Sborul decălcă cuibăria rândunelelor în jurul bisericii din Tulgheș îmi prezentau în mod plastic și tangibil datoria de a mă atășa strâns de această mamă biserică, mireasa Domnului, în și prin care ne vine mântuirea dela Domnul, fiind în mijlocul ei, și ni-se ia astfel toată durerea sufletului oricât de mare și de adâncă ar fi.

Simpatia ce mi-a inspirat-o față de rândunelele biserica noastră din Tulgheș, am dus-o cu mine și la Lugoj. Ca dovadă servește faptul că am lăsat ca o familie de rândunele să și facă cuibul familiar în chiar reședința episcopală din Lugoj, sus la etaj, pe ciubucul zidului de deasupra treptelor ce duceau din cancelaria episcopală sus la etaj la capela mai departe la locuința privată a episcopului. Instinctul le-a povățuit să și înceapă cuibul în locul acela ferit într'o zi când fereasta de către școala normală de fete dela etajul reședinței era deschisă. Și eu n'am voit, Doamne ferește, să înțel încrederea pusă în fețele sfinte dela episcopie. Am lăsat deci deschise fereștile toată vremea, zi și noaptea, până când și-au împlinit cloștura, până când și-au crescut pușorii mari și i-au învățat arta sborului. M'au recompensat din belșug pentru această delicată atențiune cu ciripitul lor atât de vesel din zorii zilei până în noaptea. M'au recompensat cu vârf și îndesat prin lecția admirabilă ce mi-o furnizau zi de zi

Drum apostolic. Cu toată vremea ploioasă care amenința să strice multe planuri bune, Preasf. Ioan Balan al Lugojului și-a executat hotărârea luată de a fi în fruntea pelerinajului de primăvară dela mânăstirea Prislopului și de a-și începe vizitațiile canonice în Țara Hațegului.

Venit încă din preziua, Preasf. Sa, însoțit din gremiu de pâr. Victor Declu, canonic, pâr. Tufescu și clericul Vescan, în Dumineca Mironositelor a slujit în sobor de preoți sf. liturghie în biserica mânăstirii. Lumea nu era așa multă ca alte dăți, pe vreme bună; era însă numai ochi și urechi la sf. slujbă și la cuvântul arhierului. Cu înaltul ierarh mai serviau la altarul Domnului frații în Hristos: Sept. Ionașiu, vicar la Hațeg; pâr. Virgil Pop, paroh-protop. la Hunedoara; P. Ioan Bodocan S. I, dela Toțești; A. Mărilă, Chira și I. Simeria. Dela Blaj au participat la acest pelerinaj pâr. Dr. Sept. Todoran și Dumitru Neda, profesori de teologie, cărora, dela Hațeg, li-s'a alăturat și pâr. Șoproni din Mărie Orlea. — Din partea ordinului sf. Vasile era aci încă de vineri, pentru a pregăti totul, P. Augustin Pop, egumenul dela Obreja, și fratele Arsenie dela Bixad.

Încă în după amiaza aceleiași zile, pe lângă toată ploaia care nu vrea să înceteze, Marele Păstor și-a cercetat turma binecredincioasă din *Silvașul de sus*, unde păstorește pâr. G. Bolchiș, care-și primește arhierul în tinda bisericii zugrăvite de mâna sa, cu vorbă de bun sosit. Se face litia în cadrele căreia predică Preasf. I. Balan, după care urmează vizita la oficiul și casele parohiale.

Înainte de umbrele serit episcopul vizitator și suita sa e la biserica *Silvașul de jos*, unde pâr. Aurel Mărilă, încunjurat de popor, așteaptă pe cel ce vine întru numele Domnului. Urmează vecernie și predică, iar a doua zi de dimineață sf. liturghie și un scurt cuvânt arhieresc. — După masă, pe vreme frumoasă, se ia drumul Hațegului. În drum însă mănunchiul de *coloniști* români uniți dintre *Silvaș* și Hațeg ies cu mic cu mare întru întâmpinarea Preasf. Ioan, care are calde cuvinte părințești pentru fiii săi sufletești, atât afară sub cerul liber al lui Dumnezeu, cât și în casa unul fruntaș.

La ora fixă vladicul eparhial e în fața bisericii din Hațeg. Aci pâr. Sept. Ionașiu bineventează pe cel primit deja în stradă cu urale de către mulțime și cu omagii reverențioase de către autoritățile administrative și școlare locale. Se face un scurt serviciu divin — episcopul pontificând și aici ca la Prislop și ca la cele doue Silvașe, iar pâr. Dr. Todoran și Tufescu făcând pe diaconii — ca să aibă loc apoi, la casa vicarială, recepțiile, multe la număr. Seara a sosit să-și prezinte omagiile și prefectul județean. — Serbările de a doua zi, cu liturghie și cuvânt arhieresc, au fost așa cum era de prevăzut: înălțătoare și de neuitat. — Dela Hațeg calea înaltului ierarh s'a continuat spre Tobești. (N. Drumețu).

Scrisori din Roma

2

de Dr. N. Brinzeu

Încă în ziua primă, la ședința de după masă, președintele ne comunică, cumcă Joi (ziua 3 a) la amiază vom merge cu toții, în mașinile Vaticanului, la catacomba ss. martiri Eventius, Alexander și Theodulos, unde biserica a fost frumos restaurată pe cheltuiala Em. Sale Card. Fumasoni-Biondi, secretarul Propagandei. Vom fi acolo oaspeții Eminentei Sale, va avea loc și o mică gustare; ne vom fotografia în grup, de aceea să ne luăm însemnele prelațiale (ceace înseamnă la unii chiar papuci de lac cu ciorapi roșii, — nu însă și cruce, fiindcă, după dreptul comun, prelații nu poartă cruce; ceace era în Austro-Ungaria, era un obicei particular, las că un prelat nu e mai puțin decât un iconom stavrofor ortodox!)

La ora dată, lată ne imbarcați în niște autocare mari ce ne așteptau în „Piazza di Spagna”. — Cum, întreb pe un coleg: era vorba că mergem cu mașinile Vaticanului, are Vaticanul așa autocare mari? — Nu, răspunde cel întrebător, care întâmplător e membru permanent cu reședința la Roma, — Vaticanul nu are asemenea mașini, ele sunt ale Societății de Turism; dar Vaticanul le plătește. Și o face aceasta nu numai acum cu noi, ci o face în fiecare săptămână de 2 ori, când Sfântul Părinte e la

Castel-Gandolfo cu aceste mașini se transportă tinerii căsătoriți, îl costă pe Vatican 800 lire la săptămână!

Pe drum stau de vorbă cu *Maghiarul* și intrăm în politică: Ce crezi, întreb eu, ce va fi acum cu Cehoslovacia? — Desigur, răspunde el, guvernul de acolo va căuta să împace pe Germanii sudeți; dar dacă nu-l va reuși, Hitler va aplica forță, în acest caz vom fi și noi acolo, ca să luăm în primire ce e al nostru. Și fiindcă cu Jugoslavia suntem deja înțeleși, sperăm să obținem drepturi și pentru Maghiarii din România.

Aveam cunoștință de mai înainte de înțelegerea ce ar exista între Jugoslavia și Ungaria, înțelegere de o valoare foarte îndoielnică din punctul de vedere al statelor successorale, — de aceea trec la România. — Desigur, zice eu, fiecărui trebuie să i-se dea ce i-se cade. Dar dacă e vorba de drepturile Maghiarilor în România, mai întâiu trebuie clarificat subiectul juridic al acestor drepturi. În România trebuie reglementată mai întâiu chestiunea evreească; în orașele dela frontiera de Vest sub numele de „maghiar” se găsesc aproape exclusiv Evrei; pe aceștia chiar de cinstite să vi-i dea România, nu cred că v'ați bucura de ei.

— Da, zice el, dar acolo e Secuimea.

— Desigur, știu că nu sunt Evrei. Dar sunt, au fost și vor fi Secui, nu Maghiari. Ei și în trecut, economicește erau legați mai mult de România decât de Ungaria. Prin urmare sunt bine încadrați. — Adevărat, spune el, dar vieața culturală. Așa, de acord.

Dar iarăși mai întâiu trebuie clarificată situația Știilor Dă, că la Mitropolia din Blaj se găsesc petițiile unor sate din Secuime, trimise la 1912, în ungurește, prin care oamenii aceia spuneau, că deși vorbesc ungurește, ei sunt valahi și vor să rămână cu biserica lor românească, nu le trebuie Hajdudorogul!

— Vor fi fost maghiarizări, spune el, pe la periferii, dar Secuimea e un teritoriu compact. — Ce periferii? întreb eu. În inima Secuimii, pe linia Odorheiu-Mercurea Ciuc, sunt asemenea sate. Auzit-ai de Mare-falu (azi Sațu-mare, producând multă confuziune cu Satu-Mare cel adevărat)? — Dar lată, repede am

a solitudinii părințești pentru pușorii lor cinci la număr, cari erau aprovizionați cu hrană la intervale foarte scurte de amândoi părinții. Deschideau gurile lor lacome și părinții, le o dădeau vârându-le-o în gură, gură larg deschisă, ieșind de zor la marginea cuibului spre întâmpinarea părinților atât de iubitori de prog-nitura lor. Ce pildă măreață pentru fiii osmenilor din partea unor ființe necuvântătoare! Între animale nu există desigur părinți de-naturați cari să-și abandoneze copiii. Muncesc și aleargă toată ziua pentru micii copilași, așa cum le dictează instinctul sănătos. — Ce bucurie mai apoi pe mine când puteam să-i surprind pe părinți în rolul de dascăli ai copilașilor deja mai maturi, ca să începă sub ochii lor vigilenți exercițiile de sbor! Nu pot spune în cuvinte această bucurie! Puteam să-i urmăresc pentru că se familiarizaseră deja cu mine ocrotitorul lor, de care nici că le era frică, și li aveam așa de aproape de biroul meu de lucru. Când mă oboseam de munca zilei, mă duceam să le surprind în mitățile vieții, având de a învăța dela niște ființe necuvântătoare. Învățam de sigur răbdare și perseverență și pildă pentru datoria mea zilnică.

Am fost atât de fericit să văd la bunul meu prieten *Hubic*, profesor de muzică din Oradea, aceeași dragoste față de rândunele. Mergând să-i fac cu un prilej oarecare vizită acasă în sinul familiei, am constatat cu multă bucurie cum o pereche de rândunele și-a fost clădit

cuibul sub bolta dela poarta casei în partea ce da spre curte. Exprimându-mi amfizionului casei bucuria pentru ocrotirea acestei familii de înaripate îmi explică cum această pereche cercase mai întâiu să-și clădească cuibul chiar în una din odăi pe abajurul lămpii electrice, fără ca el să o împiedece. Dimpotrivă i-a lăsat deschise ușile și ferestrele. Și numai după ce s'au convins că nu e pentru ele acel loc prea neted, ele de bunăvoie și-au îndreptat atenția spre cuibul de acum, unde în dragă voia lor, sub ochii plini de simpatie a familiei profesorului, au putut să-și clădească cuibul și să vadă neturburaji de crearea și creșterea unei noi familii. Nu le turbura nimica și nimeni fericirea deși se putea atinge aproape cu mâna cuibul, atât era la îndemâna oricui. — Dela sufletul de artist și șeful de familie ideal, care este fratele *Hubic*, nici că mă așteptam la altă atitudine față de micile sburătoare.

Rândunelele sunt socotite din partea poporului nostru drept paseri sfinte. Și e o adevărată sărbătoare în satele noastre la prima ivire a rândunelelor cari se întorc primăvara la noi. Aiurea e același lucru. În Vestfalia mai de demult acest oaspe așteptat cu atâta sete era salutat din partea șefului familiei cu întreaga familie înainte porții casei și i-se deschidea ușa cu mare alaiu. În Hessen prima ivire a rândunelelor se vestește din partea paznicului din tură și se aducea la cunoștința locuitorilor în mod oficial din partea autorității. În Svedia poporul

salută ivirea primelor rândunele cu o întreită salvă de veselie. În Grecia se cântă anume cântări sau versuri la adresa lor tocmai din acest prilej al reîntoarcerii.

Vechilor Germani rânduneleaua li era simpatică ca pasere consacrată lui Donar. De aceea li atribue și astăzi tot felul de calități minunate. Astfel în Svedia și Vestfalia se crede că fulgerul nu atinge casa locuită de rândunele. În Kronbach lângă Olpe stăruie credința că o astfel de casă este scutită de primejdia incendiului. În Vestfalia țărani lasă deschisă ziua și noaptea ferestrele caselor, ca să nu oprească intrarea acestor paseri aducătoare de noroc. Uciderea unei rândunele este socotită aproape pretutindeni ca sacrilegiu. Ceeace este cazul și la poporul nostru românesc. În Nauders, Tirol, se crede că omoritorului de rândunică li moare desigur tatăl sau mama, iar în Teifs că se despice cerul, adică fulgeră, iar în valea superioară a Ionului că va arde casa celui fărădelege vinovat de omorirea rândunelii.

Unde este o grijă mai giugășe și dragoste mai adâncă față de aceste ființe slobodii și atât de nevinovate decât la poporul nostru? N'am cetit în anii dia urmă cum țărani, femeile și fetele din munții apuseni au salvat dela moarte sigură mii de rândunele, pe cari le apucase gerul prematur al anotimpului? Căzând amorțite la pământ, le vârău la sinul lor cald ducându-le în casă spre a le desmorți și înzdrăveni. Ca mai apoi dându-le drumul să-și

părcurs cei 7 klm. dela Roma, am ajuns la țintă. Em. Sa Cardinalul cu Exc. Sa Constantin și cu inginerul arhitect ne primesc cu multă afabilitate.

În puținul timp liber, cât ni-se dă, vizităm catacomba cu biserica admirabil restaurată. Ne fotografiem și mergem la masă, în căsuța de alături. În loc de o mică gustare avem un prânz copios, cu vinuri bune și cu 2 feluri de șampanie. La masă am plăcerea să mă așez lângă excelentul prieten și adm'rabil francez: Msgr. Bouquin, directorul Agenției „Fides”. — Știi că am fost în România? mă întreabă. Știu că mi-ai promis-o anul trecut, spun eu, dar nu cred să fiți fost și să nu fiți dat pe la Lugoj, doar e în cale. — Am fost cu avionul, numai pe 2 zile, la București. Nu am avut mai mult timp disponibil. Am umblat absolut incognito, am mers prin mahala, am văzut o înmormântare pe care am petrecut-o până la cimitir. — Caut să-l conving că cu asta nu a făcut nimic, ci are să vină pe mai mult timp, vara, nu la București, ci în regiunea alpină, să facem turism.

Și cum privesc la masă în față și în jur, văd că ne-am adunat la una toate *neamurile latine*. Vis-à-vis e spaniolul (secretarul comitetului național; președintele a scăpat și el de roșii, dar e complect distrus, abia a început să-și revină, de groază și a pierdut memoria) — apoi Brazilia, Cuba, Chile...

— Părinte, întreb pe secretarul spaniol: ni-se pare, în Spania republicană regimul nu era atât de implacabil față de religie, decât că nu a împiedecat excesele celor fără răspundere.

— Nici vorbă, spune el. Funcțiunile religioase erau absolut interzise, preoții, călugării și călugărițele târșiți fără milă. Eu tot timpul am stat ascuns prin pivnițe și prin ascunzișurile metropolitanelor. Dacă eram chemat la credincioși, mergeam ca medic, ca notar ori ca mehanic. Așa am suferit 15 luni. Apoi am scăpat, ca soțul unei spioane române, cu ajutorul legației române. (Îi spune și numele spioanei, dar nu-l public, fiindcă același nume de familie îl poartă un fost — și viitor — prim-ministru, desigur fără nici o legătură). Ea era în serviciul bolșevicilor, după aceea a trecut și ea la Franco, în aceeași calitate. El personal nu a

văzut-o, dar 3 zile a fost soțul ei și sub cuvânt că trebuie să vină acasă, a primit autorizație dela roșii. Și ne arată pașaportul, provăzută cu multe vize. — Sunt mândru că Țara mea a contribuit la salvarea unui preot nevinovat; el mă asigură că zilnic se roagă pentru Țara noastră.

Și continuă să ne povestească toate grozăviile războiului dela ei. Cum îl văd alb ca oala, îl întreb câți ani are? — Eri a împlinit 48; înainte de războiul civil nu avea nici un fir alb. — Și cum caut să-l dovedesc, lui și celorlalți frați latini, cât de aproape este limba noastră de a lor, mă întreabă: se vorbește mult limba spaniolă la Dv.? — Privesc mirat și întreb: de unde credeți așa ceva? — Fiindcă *Evreii din România sunt de ritul spaniol*, fu răspunsul!

Iată unde am ajuns cu reclama ce ne-o fac simpatici concetățeni din vechiul regat (fiindcă acolo sunt de ritul spaniol).

După câteva discursuri animate, masa se ridică Chelnerului celui mai aproape de mine îi pun ceva în mână. Când trec la scară, aud pe alții vorbind între ei: asta e din România (unde nu se uită de bacșiș).

După masă iarăș ne fotografiem, în biserica din catacombă. Cardinalul ne ține o mică instrucțiune asupra acestei biserici. S'a găsit în ea o peatră de mormânt din sec. IV cu inscripția „Christi signifer Ursus Episcopus”.

La reîntoarcere, vedem încă odată tabăra de *ethiopi*, lângă drum, afară de Roma. Sărmanii, din regiunea lor tropicală au ajuns aici în corturi; unul e gol până la brâu: cum pot răbda, când nouă ni-e rece, cu pardesiuri pe noi?!

O lucrare însemnată. Nu putem lăsa neînsemnată apariția articolului „*Roumanie*” din puternicul „*Dictionnaire de Théologie Catholique*”, care face onoare atât bisericii noastre cât și păr. *Ioan Gheorgescu*, autorul acestei lucrări. Dicționarul de Teologie Catolică este fără îndoială cea mai monumentală operă teologică contemporană a bisericii. E vorba de un articol, dar acest articol, în cele 84 de coloane, formează o considerabilă lucrare pe care păr.

Georgescu, cu o aleasă competență, o pune în fața lumii întregi — dată fiind marea importanță a dicționarului deja răspândit în toată lumea și apreciat până și de necatolici.

Nu e cazul să facem aici o dare de seamă despre această importantă lucrare, ci mai mult s'o anunțăm lumii celtitoare „Unirii”, pentru care ținem să precizăm că nimic din ansamblul de probleme religioase nu-i trecut cu vederea, începând cu: *Istoricul creștinismului român*: originile religioase, unirea cu Roma. Apoi: *bazele juridice ale raporturilor dintre biserică și stat*: constituția, legea organizării bisericii ortodoxe (1925), legea cultelor (1928), concordatul. *Învălmășitul și educația bisericească*: biserica catolică de rit latin, personalitatea marilor dascăli dela Blaj, școlile confesionale și episcopatele au istoria lor. *Ordine religioase*: Mănăstirile de ambele rituri — acțiunea catolică.

Urmează un foarte documentat și original exposeu asupra discuțiilor și contraverselor în jurul unirii, începând dela 1597 până în prezent.

Multe bibliografii dovedesc minuțioasă documentare a autorului și sunt prețioase indicii pentru toți câți voesc să studieze adânc istoria bisericii noastre. Prin acest articol Pătr. Georgescu a aflat încă odată ocazia de-a face cunoscute străinătății și merită toate elogiile și aprecierile de care se bucură în lumea bisericească franceză. (*I. Ploscaru*).

Se pregătește o mare nedreptate

În jurul noului proiect de lege administrativă

În zilele acestea a apărut în ziare proiectul unei noi legi administrative. Art. 23 din acest proiect de lege administrativă prevede, că în comunele rurale vor fi aleși 3 consilleri, în comunele urbane nereședințe de județ 5, în comunele urbane reședințe de județ 7, iar în municipii 12.

Art. 24 din acest proiect prevede apoi, că în consillile comunelor rurale vor fi desemnați de către pretor, ca membrii de drept, câte un reprezentant al celor două biserici românești și directorii școlii primare de stat, cari însă vor avea numai vot consultativ, iar art. 25 din

poartă continua călătoria spre țările ca'de unde le ducea destinul. E destulă o faptă asemenea să caracterizeze sufletul unui popor întreg!

Deosebim multe specii de rândunele. Astfel este cunoscută rânduneaua *Hirundo (Cypselus) apus*, care are lungime de 18 centimetri, are penele negre mat și numai gâtul alb. Rânduneaua spaniolă, *hirundo (Cypselus) melba*, lungă de 20 centimetri, cea mai mare din această categorie, deasupra brună-gri, de desupt albă cu o bandă brună pe piept. *Hirundo urbica*, lungă de 14 centimetri și neagră-violetă; gâtul foalele, și extremitățile aripilor albe. *Hirundo rustica*, la 17 centimetri de lungă, neagră strălucitoare, de desubt albă; fruntea și grumazul brun-roșetice. *Hirundo riparia*, cea mai mică dintre ele, are dosul, bărbia și o față largă pe piept de culoarea gris de cloșan; gâtul și regiunea stomacului sunt pure albe. În sfârșit e cunoscută rânduneaua: *hirundo esculenta*, din Oceanul Indian, din Insulele Sunda mari și mici, al cărei cuib fabricat din alge marine este comestibil, alcătuind o delicată ce se vinde foarte scump.

Cuiburile atât de caracteristice fabricate din argilă sau pământ lipit cu salivă și în formă de semiminge și le face rânduneaua rustică și cea urbană. Ele mai ales ni-său de simpatice. Ne-am obișnuit cu ele încă din frageda copilărie, de când mamele noastre ne au atras atențiunea asupra dragălaşeniei lor.

Rândunelele sunt foarte sociabile. O știe toată lumea.

Dupont de Nemours ne dă o pildă foarte frumoasă despre feliul cum înțelege ele spiritul de camaraderie, de ajutor reciproc. O rânduneauă se prinsese la Paris în rețeaua unor fire acățate sus pe coperișul caselor. Extenuată de oboseală se sbătea înzadar să scape din prinsor și spânzura în aer emițând țipete de sperare după ajutor. Atunci văzu un spectacol rar. Toate rândunelele de dintre Tuilerii și Podul Nou veniră în ajutorul bieteii prizoniere în număr de câteva mii, încât păreau un adevărat nor. Toate dădeau strigăt de alarmă. Începură atunci toate să dea cu ciocul lor lovituri în sfoara buclucășă. Aceste lovituri date toate în același punct sfârșiră a tăia sfoara și a elibera pe mica prizonieră. Într'o jumătate de oră lucrul era isprăvit. Entomologul *Fabre* povestește și el un caz similar văzut cu ochii lui. Într' *Linné* ne istorisește un episod din viața solidară a rândunelii, episod care dovedește cât de mult țin laolaltă aceste paseri atât de dragi nouă.

Când rândunelele revin primăvara și vor să și reocupe cuiburile părăsite cu prilejul migrațiunii, le găsesc ocupate uneori de noi învecinici: de vrăbii. Proprietarul legitim caută pe toate căile să și recâștige domiciliul, dar nu reușește. Cere atunci ajutorul soațelor cari a leargă și-l asediază formal pe cel intrus. Dacă rezistă și se închide în fortăreața lui, acestea din răzburare aduc tină în cioc și închid ermetic ușa fortăreții, care devine astfel mor-

mântul ticălosului de intrus. Ce exemplu admirabil de solidaritate!

Rândunelele au un ochiu sau privire extrem de ageră. După experiențele lui *Spallanzani* rețetate și foarte exacte cu rânduneaua (*Cypselus apus*), aceasta observă o furnică intraripată care trece prin aer la o distanță de mai bine de o sută de metri. Dar și celeal'te soiuri au vedere admirabilă, și datorită acesteia stărpesc o enormă cantitate de insecte: țânțari, muște, etc. și astfel sunt dintre animalele celea mai utile omului. Toată ziclica parecă nu fac altceva decât stărpesc la insectele atât de moleste și atât de nocive omului și animalelor domestice, mai ales când se sporesc extraordinar de mult. Dacă nu ar fi acești vânători anume antrenați pentru prinderea și stărpirea lor nu știu ce ne-am face.

Ce melancolie ne cuprinde când vine epoca ca rândunelele să ne părăsească! Plecarea lor e fixată într'o mare adunare sau sfat, ca în sfârșitul lui August pentru rândunelele urbane și de râu; iar pentru cele rustice mai târziu, chiar și'n Octomvrie. Stabilită deci epoca migrațiunii ele se adună câteva zile pe vârful și coperișele edificiilor mai înalte. Cete, cete și desfac în fiecare clipă din mijlocul marelui sfat spre a se învârti în aer cu mare neliniște, și a mai revedea încă odată țara de naștere și a lua rămas bun dela ea; apoi se întorc iarăș să-și reia locul între soațele lor și să vorbească de sigur, cum zice *Fabre*, de nădejdiile lor, de neliniștile lor, pregătindu-se mereu cu o ex-

același proiect de lege administrativă prevede, că acești doi preoți și învățătorul dirig. dela orașe, au vot deliberativ în consiliul comunei lor urbane.

Prin art. 24 din acest proiect de lege, se face o mare nedreptate și se aduce o jignire gravă preoților români și învățătorilor directori români, din întreg cuprinsul României Mari. Cine ar putea denega azi rolul sublim, ce l-a avut în trecutul neamului preotul și învățătorul român în România liberă și în provinciile alipite de două decenii la sinul Mamei iubitoare?! Cine ar putea suprima de aici înainte, rolul de factori principali, naționali și culturali ai preoților români și învățătorilor români în satele noastre și mai ales, și accentuez în chip deosebit, în satele noastre, unde avem de conlocuitori și unele elemente minoritare.

Numai acel preot, învățător, sau intelectual român, care trăește în o comună, unde sunt și minoritari, știe ce înseamnă să fie acești preoți, învățători, medici umani și veterinari, ingineri silvici etc. membrii de drept în consiliile comunale, unde se face nu politică de partid, ci gospodărie comunală, pentru binele și prosperarea acelei comune.

În comuna mea Șercaia, unde sunt preot de 12 ani, avem de conlocuitori și minoritari Sași și Unguri și a trebuit să duc o luptă titanică, o luptă disperată, timp de șase ani, până când am putut să-mi văd realizat visul, de a se clădi în cartierul românesc o școală primară și o grădiniță de copii de stat, la clădirea cărora nici un Sas și nici un Ungur nu a dat din buzunarul lui nici un leu. Minoritarii noștri s'au ținut numai de apeluri, cauzând în felul acesta comunei cheltuieli de proces de peste 300 mil lei.

Descriu aici numai două cazuri din lupta ce am dus-o noi Români șercăieni aici, în jurul unor atari alegeri de consiliu comunal. În 4 Martie 1930 a avut loc aici alegerea consiliului comunal. Am adunat pe intelectualii și plugarii români în o adunare generală și am decis să punem noi Români o listă românească în frunte cu d. adv. Dr. Alexandru Socaciu, după ce Sașii au respins sfidători, depunerea unei singure liste comune. Edificiile școlare erau ridicate și nu mai puteau fi terminate din cauza nenumăratelor apeluri ale Sașilor. Intelectualii români au făcut o colecție benevolă, adunând suma de 4 mil lei și au subscris și un cambiu de 8 mil la banca „Șercăiana” și în 2 autobuze am adus din București pe ziua acela 44 alegători șercăieni domiciliați vremelnic în București și au votat la aceasta alegere de consiliu comunal. Și candidatul nostru de primar român a căzut cu 2 voturi, iară casierul comunal român cu 5 voturi și au fost aleși în consiliu comunal 5 Români și 5 Sași. Români aleși consilieri, intenționat timp de aproape 2 ani nu s'au prezentat la constituire și au lăsat să rămână tot comisia interimară, în

minare acută a penelor, curățite una de una, pentru marea expediție. După mai multe exerciții sau repetări a luării de rămas bun atât de mișcătoare, un ciripit plângător vestește clipa fatală. E vremea deci de plocare. C'un sbor violent călătorele se îndreaptă spre miazăzi. Ne duc și o părtică din suflet.

Dar să nu ne lăsăm melancoliei. Doară rândunelele de abia au sosit acuma. Să ne bucurăm deci pe câteva luni de prezența lor și să le urmărim cu multă simpatie în activitatea lor cu un potențial de energie pe care nu-l găsești la nici o altă pasere. Este simbolul hărniciei și optimismului robust al vieții.

Man.

fruntea căreia am avut cinstea să stau eu, ca să putem termina edificarea acestor școlare de stat, cari au fost apoi date destinației lor.

Alt caz. În 6 Iunie 1934 a avut loc o altă alegere de consiliu comunal. Noi Români indiferent de colorit politic, am pus o listă românească. Ca membrii de drept, numiți de prefect, am fost eu ca preot, inv. sas din partea școlii, medicul vet. și uman și ing. silvic. Toți membrii de drept, aveam vot deliberativ. Pe primar nu-l mai alegea acum comuna întreagă, ci numai consilierii. Învățătorul sas a votat cu candidatul de primar sas și noi consilierii români aleși, am reușit pentru prima oară în istoria Șercăii, să alegem prin voturi un primar țaran român, care a stat în acest timp de 4 ani. Eu eram aderent al Partidului naț. țărănesc și am fost acuzat mereu pe la org. jud. a acestui partid că sunt liberal și eu întotdeauna le-am spus-o sus și tare acestora, că la Șercaia, când e vorba de alegerea cons. comunal, să punem listă românească, iară nu de partid.

Așa înțelegem noi intelectualii satelor, preoți, învățători etc. să luptăm, când e vorba de alegerea consiliului comunal și să luptăm în consiliul comunal, când e vorba de interesele vitale românești.

Tot sub guvernarea ultimă liberală s'a făcut unele modificări, sau mai bine z'is s'a elaborat din nou legea administrativă, care s'a votat și publicat în „Mon. Of.” nr. 73 din 27 Martie 1936. Atunci s'a fixat prin lege, că vor intra în consiliu comunal cu vot deliberativ, preoții ambelor biserici naționale (ortodoxi și uniți), dar prin art. 11 alin. d) din același lege, s'a adus o gravă jignire preoților, decretând, că preoții nu pot fi aleși în consiliile județene, dar cântăreșii bisericestii pot fi aleși. Cine ar putea spune, că în gospodărirea unui județ pot fi mai buni gospodari și sfetnici, cântăreșii bisericestii, iară nu preoții, cari sunt conducătorii firești ai poporului și oameni cu carte?! Prin aceeași lege s'a adus o gravă jignire medicilor veterinari și umani, cari de aici înainte aveau în consiliile comunale rurale vot deliberativ numai la votarea bugetului și chestiuni de specialitate lor iară încolo numai vot consultativ, intrând acum cu aceleași atribuții în consiliile comunale rurale și câte un reprezentant al comitetului agricol local.

În noul proiect de lege nu se mai prevede de loc, că vor fi membrii de drept în consiliul comunelor rurale: medicii umani, medicii veterinari, inginerii silvici, sau brigadierii silvici și un membru al comitetului agricol.

Dându-se preoților români și învățătorilor români, în consiliile comunelor rurale, numai vot consultativ, li se aduce o mare jignire lor, acestei armate cu mult mai numeroase, decât cea dela orașe. Pe baza cărui criteriu s'a admis principiul, ca la oraș reprezentanții acestor tagme să aibă vot deliberativ, iară la sate, unde tocmai e lipsă de cuvântul lor hotărâtor, să aibă ei numai vot consultativ?!... Dacă popa Tandă, din nuvela lui Ion Slanici a reușit, ca prin munca lui de Apostol să schimbe în câțiva ani fața satului lui Sărăcenii, un sat sărac cu oameni năcăjiți, — azi, în România arsurilor noastre de veacuri, să nu fim bruscați în idealismul nostru, de care suntem conduși noi preoții și învățătorii români, când muncim, cu o abnegație și un crez sfânt, pentru cetățenii acestei țări, cetățenii încredințați păstorirei și grijii noastre!

Atragem atenția P. P. S. S. L. L. Dr. Miron Elie Cristea, patriarhul și primministrul de azi al României și Nicolae Colan, actualul ministru al Cultelor și Educației naționale, asupra nedreptății și jignirei, ce se aduce prin art. 24 din acel proiect de lege administrativă, preo-

ților români și învățătorilor români dela sate și cerem să se revină asupra acestei mari nedreptăți, ce se aduce factorilor conducători din satele noastre, azi, când se vorbește mereu de o regenerare morală în această Românie națională și creștină.

Pr. Valeriu Crișan

„Censura și marginele ei”. Sub acest titlu, d. Nicolae Iorga, omul care poate vorbi și scrie cum îi dictează conștiința, așterne pe hârtie, într'unul din numerele mai proaspete ale ziarului dsale „Neamul Românesc”, ceea ce urmează:

„Amintesc, la începutul acestor câteva rânduri de constatări și recomandări, că eu am guvernat fără censură, și fără stare de asediu.

Am crezut totdeauna, și așa cred și acum, că oricând măsurile de mântuire publică se pot lua prin simple acte de guvernământ și am înțeles că orice ziarist, exprimându și părerea, e gata a primi, dacă a trecut marginile patriotismului, ale dreptății și ale bunei cuviinți, sancțiunile judecătorești care se impun. Câteva sentințe rostite public, aduc mai mult folos decât cercetarea rând pe rând, așa de grea, a întregului scris public.

S'a socotit că e mai bine altfel, și asupra ziarelor se exercită, într'o societate supusă stării de asediu, un control.

Eu are însă marginile lui: *ideia de sine, exprimată obiectiv, fără ațărarea pasiunilor, are dreptul de a fi rostită.*

Dacă aceasta se îngăduie la toți fărăosebire, diferențele de vederi se observă, se verifică, se combat și se pot înlătura.

Altfel, iată ce se întâmplă! Aceste idei cad în teribilele funduri sociale și acolo se corup și se deformează.

Ce scriu astăzi insultătorii, în scrisorile lor anonime, nu e altceva decât articole care n'au putut apărea. Și, în loc să ai înainte expunerea disciplinată a omului de cultură, fie și interesat și pătmaș, te sufocă duhnurile încumate ale adâncurilor putrede, unde fierb urile și se încheagă gândurile criminale.”

Știri mărunte

Praznic sfânt la Gherla. Dumineca trecută Preasf. Iuliu Hossu al Clujului a petrecut în mijlocul credincioșilor din Gherla, păstoriți de pâr. Dr. Virgil Bălibanu. La sf. liturghie arhierescă s'a făcut *prima sfântă împărtășanie* a elevilor și elevelor dela școlile primare din loc. Actul sfânt l-a săvârșit însuși arhierul slujitor care a și cuvântat tinerelor odrasle. După masă Școala Normală de fete a aranjat o drăgălașă *serbare străjerescă* în cinstea Preasfinției Sale. — Luni și Marți înaltul ierarh a vizitat școlile confesionale române unite din loc, lăsând amintirea unor clipe dintre cele mai plăcute și mai reconfortante.

Reînhumarea osemintelor lui Mircea cel Bătrân. Dumineca trecută, la mânăstirea Cozia, în dangăt de clopote și în acorduri de tropare, au fost reînhumate solemn osemintele lui Mircea cel Bătrân, și ale Teofanei mama lui Mihaiu cel Brav. La această ceremonie cucernică a luat parte și Măria Sa Marele Voevod Mihaiu de Alba-Iulia. Mulțimilor întrunite acolo din acest prilej le a cuvântat Dascălul Neamului, d. Nic. Iorga, îndată după terminarea sfintei slujbe în pridvorul mânăstirii, în fața criptei domnești și după vorbirea pr. Nae Popescu, reliefând personalitatea domnitorului Mircea. — Pomenirea maicei Teofana a făcut-o, în numele Academiei Române, prof. univ. I. Lupuș.

Oaspeți aleși. Venind dela București, p. *Gervaise Quénard*, superiorul general al Asumpționistilor și *P. Severin Salaville*, liturgistul și bizantinologul de renume, care-i totodată și duhovnicul clericilor noștri din institutul „Pio Romeno” din Roma, fusoșiți, de *P. Barral* dela București, s'au oprit, în treacă, și la Blaj. Aici, între altele, P. Superior General Quénard Dumineca trecută a primit sărbătorește trei domnișoare române unite în rândurile terțiarelor asumpționiste.

Locale. Dumineca viitoare, a Orbului, va predica în catedrală p. *Petru Breazu*, dela Admin. Centrală Capitulară.

— Serbările de 315 Maiu, deși s'au desfășurat oarecum »în familie» au fost ținute cu toată pietatea și solemnitatea. Festivitățile zilei au avut loc pe Câmpia Libertății, în stadion. Prof. Ștefan Manciulea, subdir. liceului de băeți, a rostit o cuprinzătoare cuvântare ocazională; clericul Sabin Turdean a recitat un fragment din nemuritorul discurs al lui Simion Bărnuțiu; corurile școalelor de băeți și fete au cântat câteva cântece potrivite clipei, după care au urmat defilările tuturor elevelor și elevilor, seria încheindu-se cu tinerii leviți ai Seminarului Teologic. A luat parte multă lume din loc, în frunte cu I. P. S. p. Mitropolit. Dintre oaspeți din afară remarcăm de dd. Ion Mihalache, Virgil Madgearu, Dr. Aurel Dobrescu, Dr. Liviu Micșă, Dr. Ilie Lazar, prof. Victor Jinga-Cluj; I. Răutu-Dorohoiu; N. Stănescu-Basarabia; A. Pelle-Satu mare; Dr. Ursușiu-Pecica; Ion Vescan-Tg. Mureș ș. s.

— Dumineca trecută, după amiază, societatea literară »*Inocențiu Micu-Klein*» dela Academia Teologică a aranjat, sub devotata și pricepută conducere a p. Dr. Septimiu Todoran, prof. de teologie, o foarte izbită *ședință festivă* în Palatul Cultural. După un scurt cuvânt de deschidere rostit de clericul Gh. Surdu, au urmat 8 puncte de cor, cu bucăți din Niedermeyer, S. Drăgoi, Ganea, Brăiloiu, Verdi ș. a., admirabil executate și o bună declamație din Gh. Coșbuc. — A dirijat prof. I. Flores. Sala arhiplină a aplaudat călduros tinerii debutanți și pe dirijorul lor.

Inaugurarea Institutului de studii Bizantine din București. În 8 Maiu c., Părinții Asumpționisti și-au inaugurat în capitala Țării noastre Institutul lor Francez de Studii Bizantine. A fost o rară sărbătoare a spiritului, la care în afară de Exc. Sa nunțul papal și autoritățile bisericesti catolice din București și pe lângă Superiorul General al Asumpționistilor, p. Gervaise Quénard și savanții de renume Salaville, Laurent, și alții dintre notarierii asumpționiste, au asistat și cei mai aleși reprezentanți ai științei românești, ca dd. Iorga, Gh. Brăteanu, Bănescu, Tzigara-Samurcaș și o mulțime de alte personalități alese. Patriarhia română a fost reprezentată de Preasf. I. Mihăilescu. — Inaugurarea aceasta înseamnă un moment cultural cu adevărat epocal.

Moartea savantului Dr. Gh. Marinescu. La adânci bătrânețe vestitul profesor al Facultății de medicină din București — vestit în largul lumii, nu numai de noi — a închis ochii pe vesie. Măestru de-o autoritate rară, s'a distins viața întregă prin munca pe cât de serioasă pe atât de rodnică, desfășurată la catedră, în clinică și în laborator. Membru al Academiei Române și a mai multor Academii străine, prin lucrările sale de specialitate precum și prin numeroasele sale comunicări la congresele internaționale la cari a participat activ, a adus cinste științei românești. De aceea, deși, ca teologi, nu ne împăcăm cu unele din încheieturile dănsului, nu putem să-i facem pomenirea decât cu stîmă cuvenită savantului bine intenționat.

Un veac dela nașterea pictorului N. Grigorescu. Un comitet de inițiativă, având în frunte pe d. Stelian Popescu, a organizat Dumineca trecută o *ședință festivă* la Ateneul Român din București. În prezența unui public numeros și select, dd. Gr. Trancu-Iași, Adrian Maniu, general Constandache și alții au adus tributul lor de omagii memoriei celui ce a fost neîntrecutul pictor al primăverii și al tinereții.

Reprezalii naziste. După știri mai recente, potențaii zilei din Germania-Austria au interzis catolicilor germani de a lua parte la congresul euharistic mondial din Budapesta. Asta ca răspuns la ținuta Vaticanului față de ultima vizită a Führerului în Roma despre care semioficiosul, »*L'Osservatore Romano*» n'a înregistrat nici un rând măcar. Ba mai mult: Sf. Părinte nu și-a tănuțit indignarea că Cetatea Veșnică a fost împănată cu svastice, semnul unei credințe declarat anticreștine. Și pentru asta, ca și pentru alte puneri la punct a nazismului; regimul actual german vine cu opreliștea menționată. — *Quem dii perdere volunt, dementant prius.*

Mulțumită publică. Subsemnatul, în numele credincioșilor Bisericii române unite din *Nădlac* (jud. Arad) îmi țin de o plăcută datorință să-mi exprim celea mai recunoscătoare mulțumiri Doamnei *Silvia Dr. Chicin* n. Brancovean, soție de notar public din localitate, pentru un prapore bisericesc de mătasă, artistic lucrat în »Atelierul Surorilor de caritate» — Satul Mare, în valoare de Lei 11.000 întru pomenirea repositului ei părinte Titus Brancoveanu, fost paroh-protopop timp de 20 de ani al acestei fruntașe parohii. — *Nădlac*, la 12 Maiu 1938. *Ioan Cismaștu*, paroh-protopop.

Telefonul »Unirii«

W. Pärnu. (Estonia). Suma de care Vă interesați a sosit deacolo, de unde știți. — Suntem un gând și un suflet în toate rugăciunile noastre către cel Atotputernic. Și cu dor dorim și noi se Vă aflați unde atât de mult Vă atrage inima.

P. Sighet. De-acum nu mai avem, și nu trebuie să aveți nici dv., nici o grijă și nici un gând: viitor de aur Maramureșul are. Zi ce zi se pun noi »pietri de temelie» pentru »drumul sbânzilor de mâine» care este definitiv asigurat. Cum? Nu aveți cunoștință de această minune? Dar bine, omule, ea se petrece acolo, sub ochii »moroșenilor» și în entuziasmul Țării întregi! Dacă ați citi și dv. foaia oficială a mitropoliei din Cernăuți ori măcar »*Renașterea*» lui dom' Matei dela Cluj, ați fi deplin edificați. Ați cunoaște atunci, de bună seamă, »bogata activitate ce s'a desfășurat în noua eparhie (ortodoxă), fondurile alocate (mai ales!) și realizările dobândite». Ați ști, în deosebi, »despre achizițiile de imobile din Sighet pe seama noii episcopii ortodoxe». Dar fiindcă sunteți atât de înapoiați culturalicește încât nu citiți pomenitele organe ale învierii naționale, iată, vă cităm noi câteva rânduri, care să vă arate lucrurile minunate din orașul dv. Cele care înșiră »imobilele» achiziționate pentru vâldicia... păcii confesionale. »Ele sunt următoarele: Palatul cultural, Hotel Coroana, Hotel Central, imobilul direcției silvice (lângă care se zidește catedrala) și imobilul din str. Regele Carol II. No 4, unde s'a instalat conșiiul eparhial. Notăm că pentru reședința episcopoească este rezervat Palatul cultural, o clădire măreață, dăruită de județul Maramureș». Este absolut firesc și nimeni nu se poate îndoi că: »Cu asemenea temelii solide, reînviata episcopie națională din nordul Țării, cutropit de străinism, își asigură drumul sbânzilor de mâine». — Vedeti, dară, ce lucruri mari și minunate se săvârșesc ca prin farmec. Orașul Sighet și-a schimbat înfașurarea, cu aceste noi »pietri de temelie». Nu? Da, e adevărat că toate aceste clădiri există de mult. Totuși sunt nouă, într'un fel. Vor servi altor scopuri decât în trecut. Ce era, până acum, Palatul cultural, de ex., ori casa direcției silvice? Niște cuburi de pierzare și de înstrăinare. De-acuma ele vor fi focare de înălțare sufletească, de reromânizarea înstrăinaților și de binefăcătoare pace între oameni. Iată ce activitate admirabilă desvoltă de pe acuma noua vâldicie: atât de tinără a ajuns, dint'odată, la atâtea imobile! Dacă va progresa tot așa — Maramureșul e salvat!

B. Cluj. N'ați știut până acuma că ortodoxia este »generoasă»? Ne surprinde. N'aveți decât să citiți »*Re-nașterea*» din 15. 5. 38. Veți afla o dovadă sdobitoare și peremptorie. Din pură modestie dom' Matei o dosește între »informațiunile» de pe pg. 4. At fi meritat un articol prim. Păgubiți am fi fost însă, în acest caz, noi: nu l-am fi putut reproduce în întregime. Așa însă, fiind vorba de abia câteva rânduri, nu vă putem lipsi de plăcerea de a le citi din iotă în iotă. Iată-le: »*Ortodoxia generoasă*». (Asta-i smeritul titlu!). Pentru a da o dovadă a sentimentelor sale față de biserica Blajului, arhiepiscopia ortodoxă a Sibiului a ținut să cedeze fraților greco-catolici suma de 2 milioane lei din averea ce i-a revenit cu titlu de proprietate pe urma lichidării universității săsești. Oare va fi apreciat gestul după cuviință, sau ne vom trezi cu câteva adjective în »telefonul »Unirii»? — Vai de mine, preocupă-mă cămă, să poate una ca asta? Cogeamite 2 milioane de lei adevă-

rați noi să le plătim cu niscai mizerabile de adjective. Doamne ferește! Am rămas deadeptul striviți de atâtea generozitate. Ne-a pierit graiul. Nu mai putem scoate un singur adjectiv mai ca lumea. Abia dacă putem îngâna o timidă întrebare. Iată-o: — E vorba de averea »universității săsești». Cam 150 milioane. Care trebuia împărțită românilor din cele 7 județe cunoscute. Și, dacă se dă bisericilor: celor două biserici românești în proporția sufletelor din comunele îndreptățite. Și anume: 75% bisericii ortodoxe, 25% bisericii unite. Întrebarea e, acuma: după care matematică 25% din 150 face exact 2? Că de, păcatele noastre, nouă nu ne iasă nici cum la socoteală. Și pe deasupra să mai și spui, că mitropoliei din Sibiu i-s'a făcut milă de sărăcia noastră și ne-a făcut cinste, din al său, 2 milioane întregi! Cum o fi una ca asta, nu pricepem. Un lucru ar fi interesant de știut. Și anume: dom' Matei e dela fire atât de de naiv; ori numai se face? Ca să trăiască mult!

Aviz

Comandați orice obiecte bisericesti dela cel mai vestit **Magazin** de odoare bisericesti: Clopote de orice mărime, din cel mai bun material, cu garanție pe mai mulți ani; Candelabre de bronz; Cruci argintate, toate fabricație proprie Odăjdii sfinte, cu prețurile celea mai solide, dela 3200-4000-4500-5000 Lei, un rând complet; Potire; Cădelnițe; Prapori din postav și mătasă, dela 1200 Lei în sus.

Vasile Hoza

5-7

Sibiu, Piața Principele Carol Nr. 6

Publicațiune

În ziua de 6 Iunie a. c. se va ținea la primăria orașului *Miercurea-Ciuc*, la orele 11, licitație publică pentru *construirea bisericii* române unite din *Miercurea-Ciuc*. — *Devizul* este de 1.500.000 Lei. — Garanție se vor depune 5% în numerar sau efecte socotite după cotarea lor la bursă. — Planul, caietul de sarcini și toate condițiile în amănunt se pot afla la Oficiul român unit din *Miercurea-Ciuc*. — *I. Vlad*, paroh. — *E. Neamțu*, curator. (3-3)

INTELECTUALI!!

117.747 publicații străine
2.253 publicații românești

cuprind adesea studii și informațiuni privind domeniul Dvs. de activitate. — Dar cine poate urmări, tăia și clasa 120.000 de publicații, punându-vă zilnic pe masa de lucru cea mai prețioasă și completă sursă de informații asupra problemelor care formează preocuparea Dvs.?

102 agenții din lumea întregă prin intermediul agenției

»SERVICIUL GAZETELOR«

București — Str. Sf. Constantin No. 24 — telefon 3-16-15

Prospecte, oferte și probe gratis la cerere.

3-3

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SOHLEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, efectuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă